

ANDERJ ANDACKÝ - MICHAL GREGUŠKA¹

PREMENY KOMUNÁLNEJ POLITIKY PO ROKU 1990 V MESTE SENEC

Abstrakt

Práca poukazuje na premeny v komunálnej politike po roku 1990 v meste Senec. V práci sú vymedzené pojmy a teoretické zákonitosti komunálnej a regionálnej politiky. Ďalej sú v práci charakterizované premeny v rámci Slovenskej republiky z pohľadu komunálnej politiky, kroky decentralizácie a jej dôvody, pričom v ďalších kapitolách sa už článok zameriava výlučne na premeny v rámci mesta Senec. Na premeny v komunálnej politike je zamerané aj porovnanie príjmov a výdavkov rozpočtu mesta pre oblasti, ktoré postupne prešli do kompetencií mesta. Vo výskumnej časti bol realizovaný dotazník spokojnosti obyvateľov mesta s oblasťami, ktoré vplyvom decentralizácie prešli pod kompetencie mesta Senec. Výsledky sú vyhodnotené a znázornené v grafoch a tabuľkách.

Kľúčové slová: komunálna politika, mesto Senec

Abstract

The thesis refers to conversions of municipal policy after 1990 in the town of Senec. The workout lines concepts of politics, municipal and regional. Furthermore, it characterizes the transformation within the Slovak republic from the perspective of municipal policy, decentralization and its reasons, while the other chapters of the work focus exclusively on conversions within the town of Senec. The conversions in municipal policy affected there venue and expenditure of the municipal budget of for the area, which was gradually passed into the competency of the town. As part of there search there was a survey conducted on satisfaction of the population with the areas that due to decentralization were passed into

¹ Mgr. Andrej Andacký, Katedra verejnej politiky a teórie verejnej správy, Fakulta sociálnych vied Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave, Bučianska 4/A, 91701 Trnava, Slovenská republika. E-mail: a.andacky@gmail.com

PhDr. Michal Greguška, Katedra politológie a európskych štúdií, Fakulta sociálnych vied Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave, Bučianska 4/A, 91701 Trnava, Slovenská republika. E-mail: michal.greguska@ucm.sk.

the competency of Senec. The result are evaluated and shown in graphs and tables.

Key words: Municipal policy, City Senec

1 ÚVOD

Problematika vertikálnej del'by moci a viacúrovňového vládnutia je koncepciou dynamickou a vývojovou. Neustále zaznamenávame na príkladoch mnohých krajín pokusy o reformovanie stávajúcich modelov samospráv v nespochybniteľnom záujme zvýšenia ich efektívnosti a priblíženia možnosti rozhodovania, alebo aspoň podieľania sa na rozhodovaní smerom k občanovi. Z uvedených dôvodov sa preto môže javiť vertikálna del'ba moci v porovnaní s jej horizontálnym variantom ako prít'azlivejšia pre oblasť výskumu. V horizontálnych mocenských štruktúrach dochádza v rámci celkom etablovaných demokracií k iba minimálnym zásahom, hierarchia rozloženia kompetencií medzi ústavnými inštitúciami sa len zriedkakedy stáva oblasťou záujmu vládnucich vrstiev. Navyše ústavná konštrukcia v jednotlivých systémoch vykazuje zásadnú rigidnosť, ktorá sa často krát stáva neprekonateľným problémom, nakoľko je len veľmi komplikované nachádzať celospoločenský konsenzus, príp. ústavnú väčšinu na realizovanie požadovaných reforiem. Naproti tomu zásahy do vertikálnych štruktúr moci v štáte môžu prichádzať v omnoho flexibilnejšom prevedení, či už z hľadiska efektívnej realizácie politik Európskej únie, ale tiež v súvislosti s prijímaním opatrení reflektujúcich výnimočnú situáciu v krajine. Zodpovednosť za tieto zásahy totiž spravidla preberá vládnuca štruktúra, ktorá k tomu získala potrebný mandát na základe priamych volieb.

Vývoj politického systému SR po roku 1993 sa v mnohom odvíjal od živelnosti a turbulentnosti jednotlivých okolností, ktoré vo významnej miere ovplyvnili aj podobu vertikálnych štruktúr a úrovni moci a ich postavenie v politickom systéme. Dnešná funkcia a pôsobnosť regionálnych a obecných samospráv sú práve dôsledkom týchto premien, ktoré skôr než požiadavky lokálnych úrovní a najnižších komunít reflektovali aktuálne politické súvislosti a preferencie centrálnych inštitúcií. Predovšetkým z týchto dôvodov je záujem odbornej verejnosti orientovaný na význam a možnosti reformy fungovania jednotlivých samosprávnych úrovní, ktorými by v podmienkach SR prišlo k ideálnejšiemu uplatneniu špecifických regionálnych disparít v kontexte rozvoja ich jedinečnosti a identity. Tiež na úrovni miest a obcí dochádza k určitej renesancii myšlienok dôležitosti fungovania ich orgánov a inštitúcií v kontexte uplatňovania právomocí a zabezpečovania základných i nadštandardných potrieb pre vlastných obyvateľov.

Pozornosť tejto štúdie preto nie je výnimočná a svojím vedecko-výskumným obsahom sa snaží aplikovať mieru a intenzitu potreby reforiem súčasných podmienok v kontexte aktuálnych požiadaviek obyvateľstva v týchto

samosprávnych úrovniach. Pozornosť je zároveň orientovaná na mesto Senec, ktoré v ostatnej dekáde zaznamenalo významné zmeny v štruktúre jeho obyvateľov a viac než ktorékoľvek iné potrebuje reformu platných zásad a smerníc na svojom území, spoločne so špecifickým ekonomickým a hospodárskym prístupom k jeho aktuálnemu socio-demografickému stavu. Nadobudnuté dáta sú následne konfrontované s názorom relevantnej vzorky obyvateľov mesta a spoločne s vyhodnotením jednotlivých zistení tvoria neoceniteľný zdroj poznatkov pre vývoj ďalšieho prístupu k téme decentralizácie na Slovensku.

2 CIELE A METÓDY

2.1 Ciele

Pred začatím realizácie dotazníkového prieskumu sme si vytýčili ciele, ktoré mal prieskum naplniť. Všeobecným cieľom práce a výskumu bolo zistiť, ako sa politická moc vplyvom decentralizácie priblížila k občanom, a ako tento fakt pociťujú obyvatelia mesta Senec. Tento všeobecný cieľ je ale skôr ideologický, merateľné výsledky je možné dosiahnuť konkrétnymi cieľmi, preto sme vytýčili tri konkrétne:

1. Ako sa obyvatelia mesta Senec zaujímajú o komunálnu a regionálnu politiku, a ako sa stotožňujú s celkami, ktoré tvoria?
2. Zistiť, či občania pociťujú všeobecné zlepšenie po prenose kompetencií na samosprávu.
3. Nájsť oblasti z kompetencií samosprávy, s ktorými sú občania najviac spokojní, respektíve nespokojní.

2.2 Metódy

Vnímanie krokov decentralizácie, sme sa snažili u občanov odhaliť prieskumom v meste Senec. Pomocou rôznych časových období uvedených v otázkach, sme sa u občanov dopytovali na vývoj a stav jednotlivých oblastí. Výskum bol realizovaný dotazníkovou formou, pričom získavanie údajov bolo pre objektivnosť a rôznorodosť názorov realizované odlišnými formami. Jednou z foriem bolo osobné stretnutie v Klube dôchodcov, kde občania anonymne vyplňali dotazník, ale okrem vyplňania dotazníka bol priestor aj na diskusiu, návrhy a postrehy od aktívnych občanov. Uvedenú skupinu obyvateľov sme pre výskum považovali za veľmi dôležitú, keďže sa jedná o ľudí, ktorí dlhodobo žijú v meste Senec a vedia veľmi objektívne zhodnotiť premeny týkajúce sa mesta. Výskum sme ale chceli uskutočniť čo najpresnejší a zároveň nezvýhodňujúci iba jednu skupinu obyvateľov, preto sme o vyplnenie dotazníka požiadali aj učiteľov Gymnázia Antona Bernoláka pri osobnej návšteve a učiteľov ďalších škôl sme požiadali o vyplnenie nášho elektronického dotazníka. Práve elektronický

dotazník nám mesto Senec povolilo uverejniť aj na ich facebookovej stránke, čím sme získali ďalšiu podstatnú skupinu respondentov.

3 CHARAKTERISTIKA A VÝVOJ KOMUNÁLNEJ A REGIONÁLNEJ POLITIKY

Komunálna a regionálna politika sú jedným z mnohých dielcov, ktoré vytvárajú správu vecí verejných. Pri skúmaní postavenia samosprávy je potrebné poukázať na skutočnosť, že štátnou mocou už nedisponujú len orgány štátnej správy, ale dekoncentráciou verejnej moci boli kompetencie prenesené aj na orgány samosprávy. Vznikol tak oddelený model verejnej správy, kde vedľa seba pôsobia orgány štátnej správy a samosprávy. Oddelený model štátnej správy vo svojej publikácii definuje aj Leška, podľa ktorého na území štátu funguje štátna správa a samospráva, pričom samospráva funguje na troch stupňoch: obec – región – štát. (Leška D, 2011)

Veľkou výhodou aj hlavnou podstatou samosprávy je jej relatívna nezávislosť. Stupeň nezávislosti môže byť rôzny a ovplyvňujú ho rôzne faktory, medzi ktoré radí autorka Kováčová napríklad mocenské ambície štátu, alebo priestor v ktorom sa samospráva nachádza. (Kováčová E, 2010)

Pri práci s premenami v komunálnej a regionálnej politike sa sústreďíme najmä na územnú samosprávu. Územná samospráva na Slovensku má dve úrovne, nimi sú miestna samospráva – vykonávajú ju obce a mestá, a regionálna samospráva – vykonávajú ju vyššie územné celky. Samospráva má výhodu vo svojej nezávislosti a v priestore, v ktorom sa nachádza, keďže je najbližšie k občanom na určitom území a vie presne plniť potreby občanov. Právna charakteristika fungovania samosprávy kladie dôraz aj na nariadenia vyšších orgánov, keďže pri zabezpečovaní preneseného výkonu štátnej správy sa samospráva riadi nariadeniami od štátnej správy. (Kováčová, 2014)

Dôležitým krokom pre začlenenie komunálnej politiky do systému štátu, prípadne charakterizovanie vzťahu komunálnej politiky a verejnej správy, je začlenenie miestnej samosprávy do verejnej moci. „Verejná moc je sila pomocou ktorej je možné regulovať konanie ľudí“ (Konečný S, 2009, str. 47). Pod pojmom verejná moc môžeme rozumieť rozhodovanie o právach a povinnostiach iných subjektov, pričom subjekt o ktorom je rozhodované, nie je v rovnocennom postavení s rozhodujúcim orgánom.

Po roku 1990 a vzniku samostatnej Slovenskej republiky v roku 1993 sa v oblasti verejnej správy začal dlhý a náročný proces decentralizácie moci z ústredných orgánov štátnej správy na orgány samosprávy. Odpoveď na otázku prečo sme ihneď po vytvorení vlastnej republiky začali s decentralizáciou ponúka vo svojej publikácii Potúček: „Pre demokratické usporiadanie spoločnosti v každom štáte má mimoriadny význam miera samosprávy. Obzvlášť to platí o územnej samospráve“ (Potúček, 2010, s. 127). Na Slovensku pred rokom 1989

fungoval centralistický model, po páde nedemokratického režimu ale začali snahy o prispôsobovanie nášho štátneho zriadenia k západným krajinám. Práve západné krajiny sa vyznačovali pokročilou mierou demokracie, fungujúcou samosprávou, a týmto princípom sa potrebovalo priblížiť aj Slovensko. Jeden z najdôležitejších krokov sa udial hneď na začiatku obdobia po roku 1990, kedy trojstupňový model národných výborov vystriedal systém verejnej správy pozostávajúci zo štátnej správy a územnej samosprávy (Slavík, 2013).

Prvý krok sa odohral v rokoch 1990 – 1991, kedy ako už bolo uvedené, nahradili obce a mestá pôsobenie národných výborov na tejto úrovni a zároveň boli na tieto orgány prenesené kompetencie. Prenos právomocí bol zakotvený aj v zákone a jednalo sa najmä o tieto kompetencie: spravovanie matrik, sociálna pomoc, povoľovanie stavieb, vodné hospodárstvo.

Druhý krok sa uskutočnil v rokoch 2002 až 2004, kedy bola na obce prenesená možnosť vyberať dane a poplatky. Obec teda prestala byť plne závislá od dotácií zo štátneho rozpočtu a stala sa pomerne samostatným subjektom, ktorému prináležia vlastné príjmy. Pri položkách príjmov obcí môžeme konštatovať, že si Slovensko bralo príklad zo západných krajín, kde rozpočet samosprávy naplňujú predovšetkým miestne dane, poplatky a výnosy z podnikateľskej činnosti.

Vývoj regionálnej samosprávy až do súčasnej podoby bol na území Slovenska komplikovaný, na Slovensku pred pôsobnosťou VÚC existovali kraje, okresy a obvody. Tento proces vo svojej publikácii opisuje aj V. Nižňanský: „Po roku 1990 sa zrušili krajské úrady (3+1) a vznikli okresné (38) a obvodné úrady (121).“ (NIŽŇANSKÝ 2002, str. 6). Formát regionálnej samosprávy sa na Slovensku znovu menil po roku 1996, kedy boli znovu zavedené krajské úrady v upravenej podobe (8), upravený bol aj počet okresných úradov (79) a zanikli obvodné úrady. (NIŽŇANSKÝ 2002) V roku 2002 vzniklo 8 vyšších územných celkov zhodných s územiaми krajov. Vyššie územné celky vznikli na Slovensku nielen z administratívneho dôvodu alebo z potreby rozdeliť krajinu na regióny, dôležitým predpokladom pre ich fungovanie sa mali stať tiež prenesené kompetencie. Zjednodušene môžeme povedať, že územné celky dostali kompetencie v oblastiach dopravy, školstva, zdravotníctva, sociálnych služieb a pri čerpaní eurofondov.

3.1 KOMUNÁLNA A REGIONÁLNA POLITIKA V MESTE SENEC

Názov mesta Senec bol historicky formovaný a k súčasnej podobe sa dostal cez používané názvy Zempch, Scempc a Wartberg. Súčasný názov Senec sa používa od 20. storočia, pričom prvé zmienky o meste sú už z trinásteho storočia. Mesto Senec už v histórii ťažilo najmä zo svojej polohy, keďže leží na dôležitej historickej križovatke obchodných miest, tzv. Jantárovej ceste. V nedávnej minulosti Senec tiež čerpal z dobrej polohy a blízkosti lodnej, železničnej, cestnej ale aj leteckej prepravy (MESTSKÝ ÚRAD SENEC 2007a).

V poslednom sčítaní obyvateľstva z roku 2012 mal Senec 17 566 obyvateľov, čo ho neradí medzi najväčšie mestá na Slovensku, ale tento počet veľmi dynamicky rastie najmä vplyvom neustálej imigrácie ľudí pracujúcich v Bratislave. Práve tento fakt veľmi ovplyvňuje celkové fungovanie a pozíciu mesta. Senec sa nachádza len 25 km od hlavného mesta Bratislavy, a nachádza sa v severovýchodnej časti Bratislavského kraja (MESTSKÝ ÚRAD SENEC 2007a).

Práve Bratislavský kraj je najvýkonnejším krajom na Slovensku. Síce je rozlohou najmenší, no na tvorbe HDP sa podieľa 26 %. V hospodárstve sú zastúpené štandardne všetky odvetvia –klasická výroba tovarov, tiež chemický a strojársky priemysel a nakoniec pre Bratislavský kraj najdôležitejší automobilový priemysel. Za posledné obdobie v kraji rastie tiež odvetvie obchodu a služieb. (UZEMNEPLANY.SK 2014)

3.2 Rozpočet mesta Senec – porovnanie príjmov a výdavkov v troch rozpočtoch od roku 2005

Pre priblíženie sme vypracovali tabuľku s hodnotami jednotlivých príjmov z rokov 2005, 2010 a 2013. Roky 2010 a 2013 by nám mali priniesť reálny pohľad na vývoj samosprávy a na to, akým smerom sa samospráva uberala. Pre lepšie porovnanie boli sumy z roku 2005 prepočítané na eurá konverzným kurzom, keďže v roku 2005 ešte platili slovenské koruny. Príjmy pre mesto vychádzajú už z uvedeného v predošlých kapitolách, keďže na samosprávy boli prenesené kompetencie zo štátnej správy a na výkon týchto kompetencií dostali od štátu finančné prostriedky, s ktorými narábajú. Príjmy mesta Senec sa delia na:

- Daňové príjmy
- Nedaňové príjmy
- Granty
-

Tabuľka 4: Vývoj príjmov v rozpočte mesta Senec

Rok/Suma EUR	Daňové príjmy	Nedaňové príjmy	Granty
2013	8 503 060	1 291 686	3 160 661
2010	6 867 613	1 242 922	2830 822
2005	4 195 578	1 173 139	1 664 376

Zdroj: Informácie získané zo stránky www.senec.sk

Mesto Senec prešlo zmenami príjmov v niektorých oblastiach, avšak dôležitým ukazovateľom, ktorý nám napovie akým smerom sa ubera samospráva, je aj ukazovateľ výdavkov. V tomto prípade, sme opäť vybrali tri rovnaké rozpočty ako

v predošlej kapitole, a snažili sme sa vybrať oblasti z rozpočtov, ktoré by mohli pre občanov predstavovať dôležité faktory ich spokojnosti so životom v meste. Práve oblasti, ktoré sme vybrali, sú oblasťami, v ktorých by sa mali jednotlivé samosprávy najlepšie orientovať a peniaze z nich rozdeľovať najefektívnejšie.

Tabuľka 6: Vývoj výdavkov v rozpočte mesta Senec

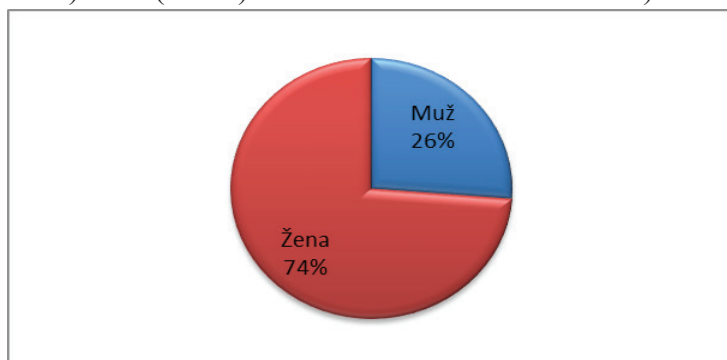
Oblasť/Rok	2005	2010	2013
Kultúra/šport rekreácia	589 623	779 768	1 128 906
Ochrana životného prostredia	437 097	554 190	602 460
Sociálne zabezpečenie	197 205	426 403	696 372
Vzdelávanie	2 785 301	4 726 858	6 078 663
Verejný poriadok a bezpečnosť	256 257	498 808	494 451

Zdroj: Informácie získané zo stránky www.senec.sk

3.3 PRIESKUM SPOKOJNOSTI OBYVATEĽOV MESTA SENEC S OBLASŤAMI V KOMPETENCIÁCH MESTA SENEC

Prieskum bol realizovaný dotazníkovou formou, pričom bola dodržaná širokospektrálnosť vzorky respondentov pre účel objektívnosti prieskumu. Dotazník bol vyplňaný aj v klube dôchodcov, ktorý sme osobne navštívili a nad rámec dokazovania sme viedli malú diskusiu o samospráve, pričom som sa snažil pochopiť občanov a ich potreby. Náš výskum ale nebol zameraný len na jednu vzorku obyvateľstva, preto som osobne navštívil aj Gymnázium Anton Bernoláka, kde učitelia a personál školy vyplnili dotazník. Jedná sa tiež o veľmi dôležitú vzorku, pretože priamo do ich práce zasahuje samospráva a ich odpovede môžu mať pre výskum dôležitú váhu. Ďalšiu dôležitú vzorku tvorili respondenti, ktorý odpovedali na online dotazník. Tento dotazník mi na webe uverejnila facebooková stránka Senec – moje mesto. Celkový počet respondentov bol 80.

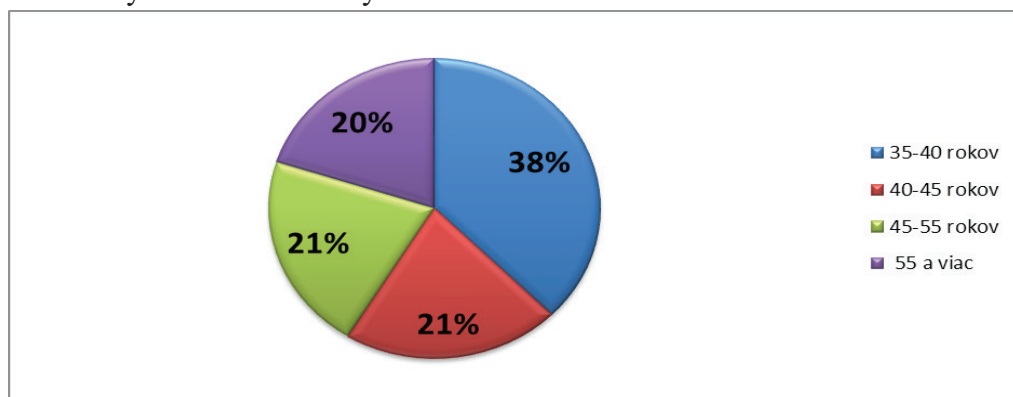
Pohlavie: A) Muž (N=21) B) Žena (N=59)

Vek:

- A) 35-40 rokov
- B) 40-45 rokov
- C) 45-55 rokov
- D) 55 a viac

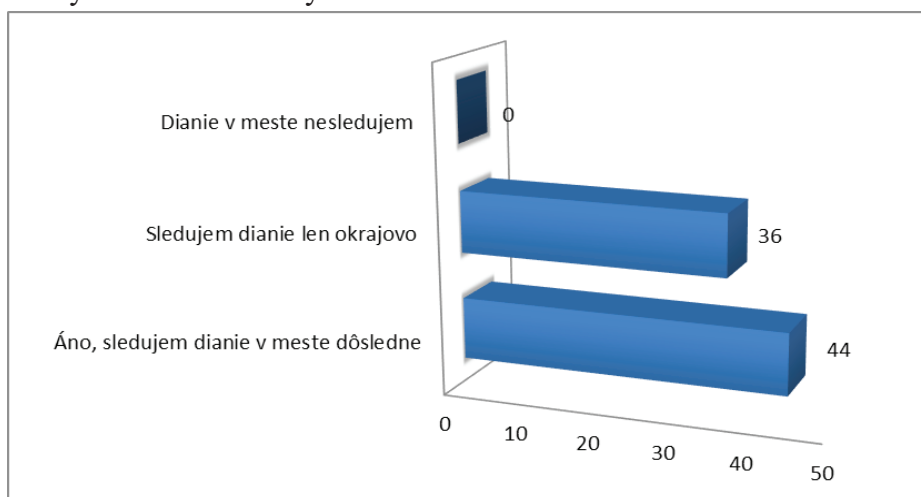
Graf 2: Vyhodnotenie otázky č. 2

Sledujete verejné dianie v meste Senec?

- A) Áno, sledujem dianie v meste dôsledne
- B) Sledujem dianie len okrajovo
- C) Dianie v meste nesledujem

Odôvodnenie: Otázka číslo tri je položená veľmi zreteľne a u obyvateľov mesta chceme touto otázkou zistiť, nakoľko sa zaoberajú nielen politikou v meste, ale všeobecne verejným dianím.

Graf 3: Vyhodnotenie otázky č. 3

Vyhodnotenie: Vyhodnotenie tejto otázky dáva o meste Senec indíciu, že ľudia sa tu zaujímajú o verejné dianie a mesto im nie je ľahostajné. Je skutočne veľmi potešujúce, že ani jeden respondent neodpovedal tým, že sa o dianie v meste nezaujíma. Najväčší počet respondentov volilo odpoveď, že dianie v meste sledujú dôsledne. Tento fakt dáva mestu Senec veľký kapitál do budúcnosti, s ktorým môže pracovať, pretože aktívni a kreatívni obyvatelia môžu mesto posúvať smerom dopredu.

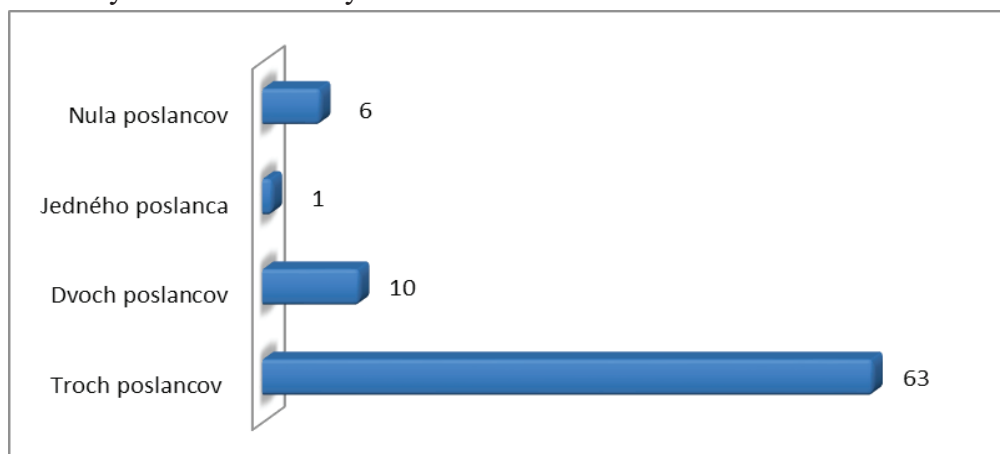
Vymenujte troch poslancov mestského zastupiteľstva v Senci:

Počet respondentov, ktorý vymenovali:

troch poslancov:	63 respondentov
dvoch poslancov:	10 respondentov
jedného poslanca:	1 respondent
nula poslancov:	6 respondentov

Odôvodnenie: Otázka na vymenovanie poslancov zastupiteľstva má u obyvateľov zistiť ich skutočné zaniechanie vo verejné dianie. V tejto otázke sa ale nepýtame len na dianie v meste, ale o reálne sledovanie komunálnej politiky. Takouto otázkou môžeme dostať naozaj pravdivý údaj o sledovaní komunálnej politiky, keďže dávame obyvateľom vedomostnú otázku a nedávame im možnosti na výber. Pri tejto otázke môžeme naozaj zhodnotiť, či sa komunálna politika približuje k občanom a v akej miere sa cítia byť súčasťou komunálnej politiky.

Graf 4: Vyhodnotenie otázky č. 4

Vyhodnotenie: Obyvatelia mesta sa nielenže zaujímajú o verejné dianie, ale ako môžeme vidieť, veľmi aktívne sledujú aj komunálnu politiku. Práve touto otázkou sme u obyvateľov zistovali ich zaniechanie o komunálnu politiku, a respondenti nám ukázali, že v meste majú prehľad o aktuálnom dianí a aj o zložení zastupiteľstva.

Akou známkou by ste ohodnotili bezpečnosť v meste? (Faktory: dostatočné verejné osvetlenie, práca mestskej polície, a pod.) 1 je najbezpečnejšie, 5 je najnebezpečnejšie:

Známka 1 - 10 respondentov

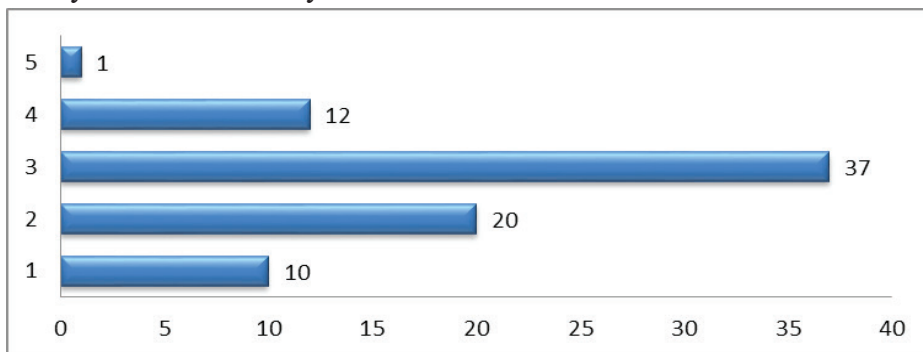
Známka 2 - 20 respondentov

Známka 3 - 37 respondentov

Známka 4 - 12 respondentov

Známka 5 - 1 respondent

Graf 5: Vyhodnotenie otázky č. 5

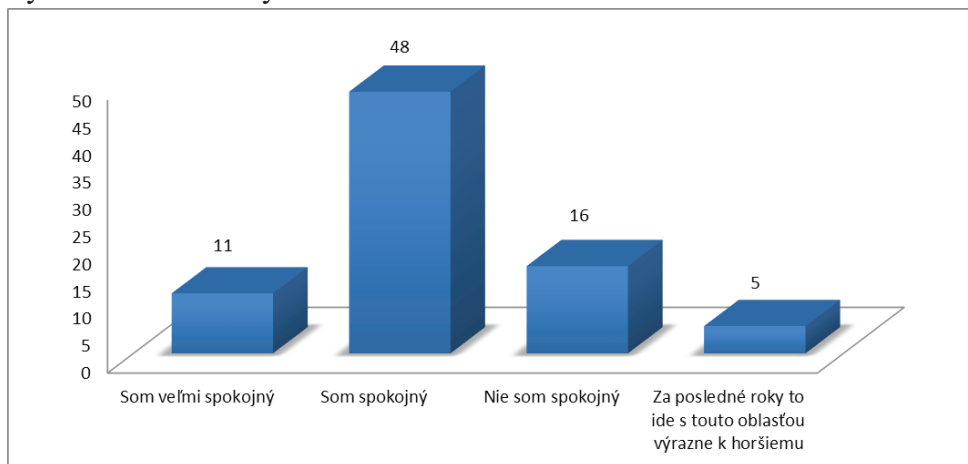
Odôvodnenie: Bezpečnosť v meste je vo veľkej väčšine práca samosprávy, teda mesta. Neberieme v tejto otázke do úvahy prácu štátnej polície ale všetky faktory týkajúce sa mesta, teda mestskú políciu, osvetlenie priestranstiev, kamery, atď.

Vyhodnotenie: Priemerná známka vyhodnotená aritmetickým priemerom je 2,43. Pričom respondenti najčastejšie volili známku 3 – teda dobrý. Ak oproti sebe postavíme dva póly, teda známku 1 a známku 5, pomer odpovedí je 10 ku 1 v prospech známky výborný. Taktiež aj počet respondentov voliacich známku 2, je jasne väčší ako respondenti so známkou 4. Ak by sme chceli pre túto oblasť samosprávy zhodnotiť spokojnosť z pohľadu obyvateľov, na toto konštatovanie by sme potrebovali najmä známky 1 a 2. Vo výsledkoch prevládali známky 3 – dobrý, ale nezanedbateľné je aj množstvo 16 % ešte nespokojnejších odpovedí. S touto oblasťou samosprávy tak nemôžeme konštatovať vyslovene spokojnosť, stav môžeme zhodnotiť ako dobrý.

Ste spokojný s frekvenciou a kvalitou kultúrnych a športových podujatí v meste?

- A) Som veľmi spokojný
- B) Som spokojný
- C) Nie som spokojný
- D) Za posledné roky to ide s touto oblasťou výrazne k horšiemu

6: Vyhodnotenie otázky č. 6

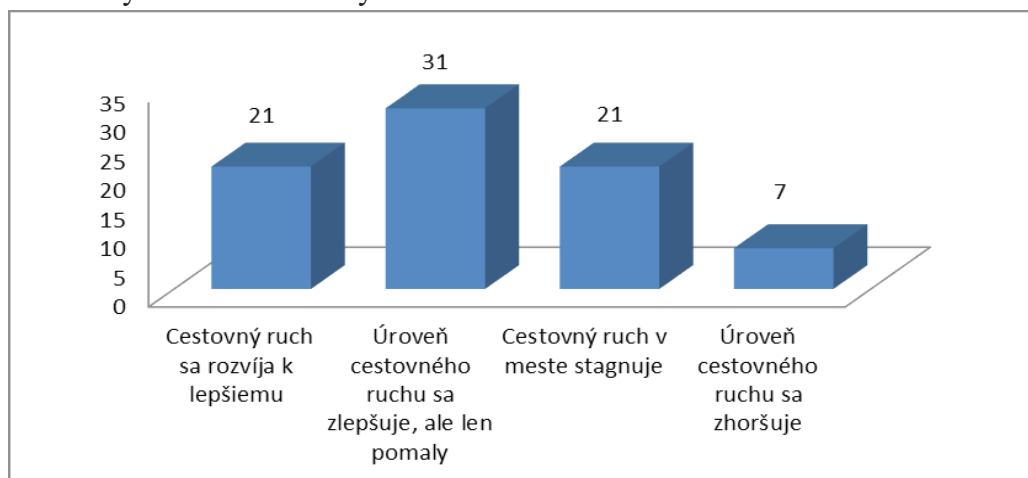
Odôvodnenie: Kultúra, rekreácia a športové podujatia patria taktiež do kompetencie mesta. Pre nás je toto taktiež veľmi dôležitá otázka, pretože práve kultúrne podujatia a šport vzbudzujú v obyvateľov stotožnenie s mestom a s verejným dianím. Ak chce samospráva pre svojich obyvateľov vytvoriť čo najlepšie podmienky pre spokojný život, oblasť kultúry a športu, je oblasťou v ktorej má priestor na realizáciu svojich cieľov, aj keď tieto dve sféry sú „z veľkej časti závislé od finančného dotovania.“ (Lukáč M, 2015, str. 21) Ak chce samospráva pre svojich obyvateľov vytvoriť čo najlepšie podmienky pre spokojný život, oblasť kultúry a športu, je oblasťou v ktorej má priestor na realizáciu svojich cieľov.

Vyhodnotenie: Aj pri oblasti kultúry, športu a rekreácie môžeme zaznamenať prevažne spokojných respondentov. Najviac odpovedí, až 60 % volilo odpoveď, že sú spokojný so stavom v uvedenej oblasti. Ako druhú najväčšiu veličinu respondentov sme vyhodnotili nespokojných obyvateľov s prácou v tejto oblasti, bolo ich až 20 %. Ak si ale rozdelíme odpovede na spokojných a nespokojných respondentov, získame percentuálny pomer 74 % ku 26 % v prospech spokojných obyvateľov mesta. Tento pomer je naozaj výrazný a ľudia sa k tejto oblasti vyjadrovali prevažne pozitívne. Samospráva mesta ale nemôže zabudnúť na 26 % nespokojných respondentov, jedná sa o skupinu, ktorú bude potrebné analyzovať a vyhodnotiť jej potreby.

Myslíte si, že po vstupe do Európskej únie sa v meste rozvíja cestovný ruch?

- A) Cestovný ruch sa rozvíja k lepšiemu
- B) Úroveň cestovného ruchu sa zlepšuje, ale len pomaly
- C) Cestovný ruch v meste stagnuje
- D) Úroveň cestovného ruchu sa zhoršuje

Graf 7: Vyhodnotenie otázky č. 7

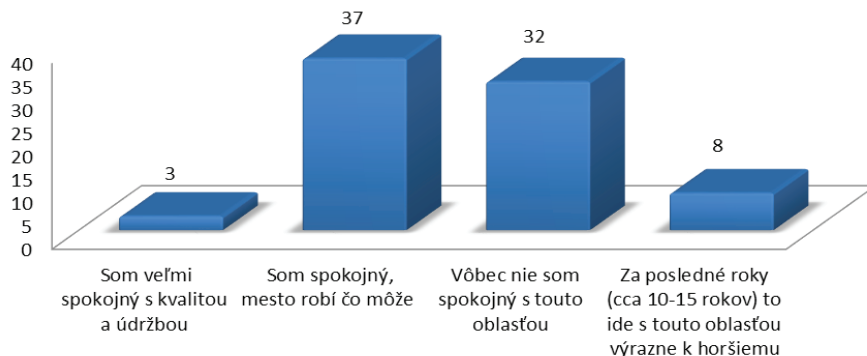
Odôvodnenie: Cestovný ruch je pre mesto Senec veľmi dôležitý a hrá v meste nemalú úlohu. V meste je rekreačná oblasť Slnčné jazerá, ktorá má pre obyvateľov aj ekonomický význam. Vstup do EÚ s touto otázkou nemá veľa spoločného, síce čerpanie Eurofondov je možné aj v oblasti cestovného ruchu, chceme občanov skôr usmerniť, že sa majú sústrediť na obdobie kedy sa prenášali kompetencie na samosprávy. Samospráva by oblasť cestovného ruchu, v takom meste akým je Senec, vôbec nemala zanedbávať.

Vyhodnotenie: Vzhľadom k ekonomickým výhodám, ktoré so sebou prináša cestovný ruch, môžeme konštatovať, že samospráva z tejto oblasti nedokáže získať jej maximálny možný potenciál. Najviac respondentov sme zaznamenali pri odpovedi, že sa úroveň cestovného ruchu zlepšuje, ale len pomaly, túto možnosť zvolilo 39 % respondentov. Pomer spokojných (odpovede A, B) k nespokojným (odpovede C, D) nie je taký presvedčivý, aký by mal pre takúto dôležitú sféru, akou je podpora cestovného ruchu. Tento pomer je 65 % k 35 % v prospech spokojných respondentov. Pre mesto a jeho obyvateľov môže táto oblasť priniesť ešte viac výhod a spokojnosti, bude ale potrebné, aby aj samospráva vhodne a efektívne podporovala túto oblasť.

Ako ste spokojný s kvalitou pozemných komunikácií a ich údržbou?

- A) Som veľmi spokojný s kvalitou a údržbou
- B) Som spokojný, mesto robí čo môže
- C) Vôbec nie som spokojný s touto oblasťou
- D) Za posledné roky (cca 10-15 rokov) to ide s touto oblasťou výrazne k horšiemu

Graf 8: Vyhodnotenie otázky č. 8

Odôvodnenie: Pozemné komunikácie, ich stav a údržba patria taktiež do oblasti samosprávy, z časti aj do oblasti vyššieho územného celku. Sústredíme sa ale na mesto Senec, ktoré je pre nás predmetom záujmu. Na Slovensku panuje všeobecná nespokojnosť jednak so stavom pozemných komunikácií, v ďalšom prípade taktiež aj s údržbou. Existuje veľa miest, kde panuje nespokojnosť so stavom pozemných komunikácií, preto bude zaujímavé zistiť stav a názor občanov na túto oblasť.

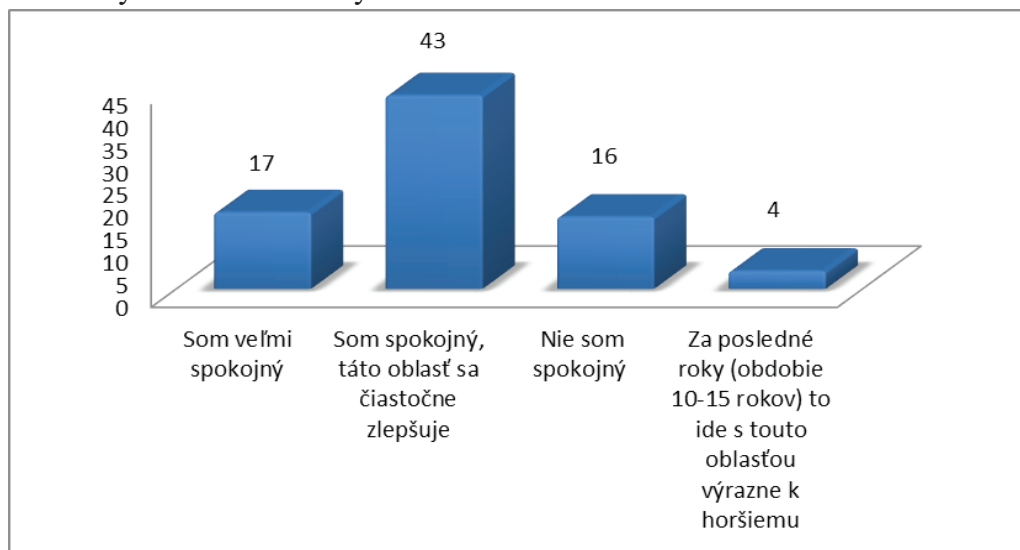
Vyhodnotenie: Oblasť pozemných komunikácií a ich údržba je oblasťou, ktorá v hodnotení dopadla najhoršie. Už v predpokladoch sme upozorňovali, že sa jedná o oblasť, s ktorou dlhodobo vyslovuje nespokojnosť nie len mesto Senec, ale skoro celé Slovensko. Tento problém teda nevyriešila ani decentralizácia a prenos kompetencií na samosprávy. Obyvatelia mesta takýto krok skoro vôbec nepocitujú, počet veľmi spokojných respondentov je zanedbateľný. Celkovo pomer spokojných respondentov k nespokojným je presne 50 : 50. V takomto prípade teda nemôžeme ani hodnotiť spokojnosť obyvateľov, zároveň v tejto oblasti vidíme nevyhnutné zlepšenie. Je však možné, že práca na úrovni samospráv nebude stačiť, pretože všeobecne s touto problematikou na Slovensku ľudia vyslovujú nespokojnosť, možno by bolo na zváženie aj prehodnotenie systému vytvárania a spravovania pozemných komunikácií.

Ako ste spokojný s kvalitou (vizuálnou, kvalitou priestorov a modernizáciou) základných a stredných škôl?

- A) Som veľmi spokojný
- B) Som spokojný, táto oblasť sa čiastočne zlepšuje
- C) Nie som spokojný
- D) Za posledné roky (obdobie 10-15 rokov) to ide s touto oblasťou výrazne k horšiemu

Odôvodnenie: Najmä priestory a rozvoj škôl by sa mal v tejto oblasti zlepšovať a napredovať. Keďže medzi respondentmi bude časť učiteľov materských, základných a stredných škôl, sľubujeme si od tejto otázky naozaj presvedčivé a pravdivé výsledky. Samosprávy majú možnosť kooperovať so školami aj pri čerpaní grantov a dotácií, nemalé finančné prostriedky idú na školy priamo od samospráv za prenesený výkon kompetencií. Práve samospráva má k občanom najbližšie a mala by ich potreby riešiť efektívne aj v oblasti školstva.

Graf 9: Vyhodnotenie otázky č. 9

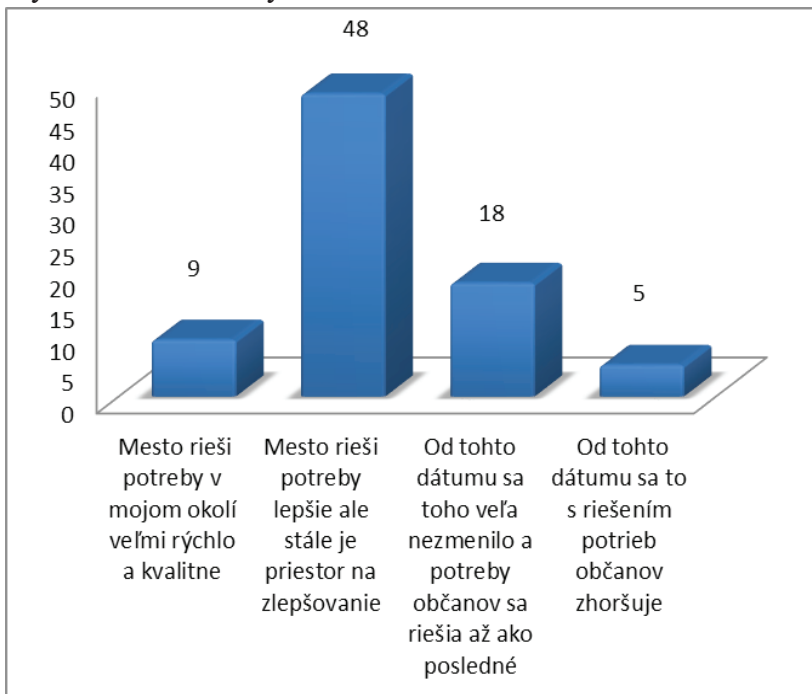

Výhodnotenie: Keďže početnú vzorku nášho výskumu tvorili aj učitelia škôl a gymnázia v meste Senec, môže mať táto otázka veľkú výpovednú hodnotu. Každopádne, výsledok tejto otázky dopadol veľmi dobre. Najviac odpovedí sme zaznamenali pri odpovedi, že sa daná oblasť čiastočne zlepšuje. Zároveň sme zaznamenali najviac spokojných respondentov, teda odpovede A, B, voči odpovediam C a D. Tento pomer je naozaj výrazný, s modernizáciou a stavom škôl vyslovilo spokojnosť až 75 % respondentov. Nespokojných respondentov sme zaznamenali len 25 %. Už pri realizácii výskumu a navštívení jednotlivých škôl a zariadení sme predpovedali, že by sa mohlo jednať o oblasť s ktorou budú obyvatelia mesta najviac spokojní. Tento predpoklad sa aj potvrdil a mesto Senec v tejto oblasti odvieďlo kus dobrej práce, ktorú ocenili aj obyvatelia mesta.

Ohodnoťte ako rieši mesto Vašej aktuálne potreby a problémy, približne od vzniku samostatného Slovenska:

- A) Mesto rieši potreby v mojom okolí veľmi rýchlo a kvalitne
 B) Mesto rieši potreby lepšie ale stále je priestor na zlepšovanie Od tohto dátumu sa toho veľa nezmenilo a potreby občanov sa riešia až ako posledné
 C) Od tohto dátumu sa to s riešením potrieb občanov zhoršuje

Graf 10: Vyhodnotenie otázky č. 10

Odôvodnenie: Dátum vzniku samostatného Slovenska je opäť v otázke uvedený len pre určenie časového vymedzenia. Oblasť riešenia problémov a potrieb občanov je z hľadiska samosprávy tým najdôležitejším. Vznik samospráv bol často odôvodnený práve tým, že samospráva je k občanovi najbližšie a pozná jeho potreby a priority.

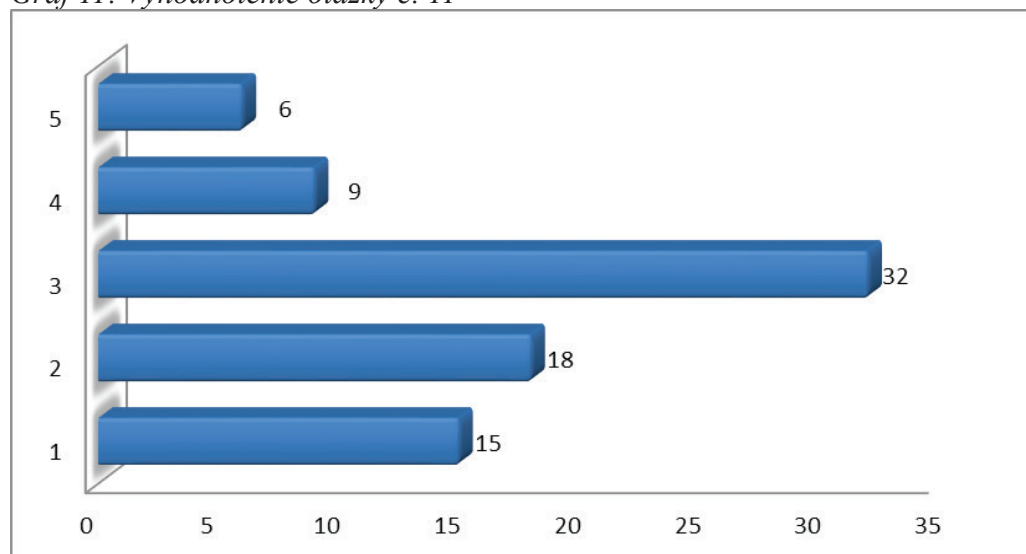
Vyhodnotenie: Riešenie potrieb a požiadaviek občanov malo mať po decentralizačných krokoch tendenciu zlepšovať sa k spokojnosti obyvateľov. Takýto výsledok sa potvrdil aj dotazníkovom prieskume, kde najviac respondentov volili odpoveď, že mesto rieši potreby lepšie, ale stále má priestor na zlepšovanie – týchto respondentov bolo 60 %. Počet spokojných respondentov k nespokojným síce nie je najlepší aký sme mali možnosť vyhodnotiť, radí sa ale medzi najlepšie z nášho prieskumu. Tento pomer je 71 % spokojných respondentov k 29 % nespokojných. Samozrejme vzorka 29 % ľudí vyslovujúcich nespokojnosť s tak

základnou úlohou samosprávy ako je plnenie potrieb a požiadaviek občanov nie je zanedbateľné množstvo. Preto výsledok tohto hodnotenia najlepšie vystihuje odpoveď, ktorá bola opakovaná najčastejšie: „Mesto rieši potreby lepšie, ale stále je priestor na zlepšovanie.“

Ako by ste ohodnotili stav a udržiavanie verejných priestranstiev a relaxačných zón v meste?

Známka 1 -	15 respondentov
Známka 2 -	18 respondentov
Známka 3 -	32 respondentov
Známka 4 -	9 respondentov
Známka 5 -	6 respondentov

Graf 11: Vyhodnotenie otázky č. 11

Odôvodnenie: Senec nie je veľké mesto, ale do svojho portfólia dostal rôzne pekné časti a priestranstvá, o ktoré by sa mal dokázať postarať. Mesto Senec sme boli navštíviť niekoľkokrát aj osobne pri vypracovávaní ankety, a môžeme ho naozaj považovať za pekné a moderné mesto. Dôležité ale bude zistiť od respondentov dlhodobý stav tejto problematiky. Obyvatelia mesta často hľadajú odpočinok a relax v parkoch a na verejných priestranstvách, preto od samosprávy čakajú starostlivosť o tieto priestranstvá a určitý komfort.

Vyhodnotenie: Najčastejšie sa opakujúcou známkou bola 3 – dobrý, túto známku zvolilo až 40 % respondentov. S takýmto výsledkom nemôžeme vysloviť spokojnosť. Maximálnu spokojnosť, teda známku 1, uviedlo 19 % respondentov. Rovnako 19 % respondentov bolo nespokojných a zvolilo známku 4 a 5. Túto oblasť tak môžeme považovať za priemernú, čo potvrdzuje aj priemer známok od

respondentov – 2,66. V tejto oblasti môžeme rovnako vysloviť malú nespokojnosť a odporúčanie na zlepšenie, pretože verejné priestranstvá by mali obyvateľom spríjemňovať život v meste a ponúkať možnosti pre relax. Nejedná sa o nákladnú položku z rozpočtu mesta, a určite existuje množstvo efektívnych spôsobov ako kvalitu verejných priestranstiev pozdvihnúť na vyššiu úroveň.

3.4 VYHODNOTENIE CIEĽOV PRÁCE

1. Cieľ: Ako sa obyvatelia mesta Senec zaujímajú o komunálnu politiku, a ako sa stotožňujú s celkami, ktoré tvoria?

V dotazníkovom prieskume sme zistili, že záujem respondentov o komunálnu politiku je vysoký. Tento fakt nám potvrdzujú výsledky otázok, kde sme sa respondentov pýtali či sa zaujímajú o verejné dianie v meste, ale tiež otázka, v ktorej mali respondenti vymenovať poslancov mestského zastupiteľstva. Výsledky oboch týchto otázok jednoznačne ukázali, že ľudia s komunálnou politikou žijú a stotožňujú sa s ňou. Pri vymenovaní troch poslancov mestského zastupiteľstva sme zaznamenali až 55 % odpovedí s tromi poslancami. Z nášho pohľadu sa jedná o jednoznačné potvrdenie teórie, že obyvatelia mesta sa o komunálnu politiku aktívne zaujímajú.

Môžeme skonštatovať, že s komunálnou politikou sa občania mesta Senec stotožňujú, vnímajú ju, a aj ju aktívne sledujú.

2. Cieľ: Zistiť či občania pociťujú všeobecné zlepšenie po prenose kompetencií na samosprávy.

Pri niektorých otázkach sme schválne vytýčili časové obdobie prenosu kompetencií na samosprávy za cieľom zistiť, či obyvatelia od tohto momentu pociťujú lepšiu alebo horšiu úroveň jednotlivých oblastí. Ak by sme spočítali, všetky otázky, kde sme sa na tento časový rámec spýtali, a vzali do úvahy len superlatívy (príklad: od tohto dátumu sa oblasť zlepšuje, prípadne od tohto dátumu sa daná oblasť zhoršuje), zistíme, že pomer je 50:24. Teda až 68% odpovedí sme zaznamenali s názormi, že prácu v jednotlivých oblastiach vykonáva lepšie samospráva. Samozrejme, zostáva nám ešte výrazná časť 32 % odpovedí, ktoré jednoznačne určili, že od tohto dátumu sa úroveň oblastí zhoršuje. Určite je teda v systéme samospráv priestor na zlepšovanie. Za skoro tretinou respondentov, nemôžeme vidieť len zlú prácu samosprávy, ale určite vidíme priestor pre zdokonaľovanie aj v nastavenom systéme financovania a kompetenciách jednotlivých samospráv.

Najtesnejší výsledok sme zaznamenali pri otázke na riešenie aktuálnych potrieb a požiadaviek občanov, kedy za zlepšujúci efekt vplyvom decentralizácie bolo 11 % respondentov, opačný názor malo len 6 % respondentov. Pri tejto otázke boli respondenti trochu zdržanliví a nevyjadrovali sa príliš pozitívne a ani negatívne. Síce jednoznačne prevládali názory, že sa táto oblasť síce pomaly ale

predsa posúva k lepšiemu, pre samosprávu mesta by malo byť cieľom, aby sme zaznamenali čo najviac odpovedí s veľkou pochvalou od občanov. Aj tu môžeme konštatovať, že vidíme priestor na zlepšovanie práce samosprávy. Aj napriek tomu že stav nie je zlý, pre samosprávu by malo byť operatívne plnenie potrieb a požiadaviek občanov jednou z najdôležitejších úloh.

V úvode sme zverejňovali príjmy mesta Senec a taktiež výdavky mesta na jednotlivé oblasti sme zaznamenali, že príjmy v roku 2013 boli skoro o 50 % vyššie ako v roku 2005. Zároveň sa môžeme pozrieť aj na financovanie jednotlivých oblastí a môžeme konštatovať, že výdavky z roku 2005 k roku 2013, taktiež vzrástli približne o 100 %. Samozrejme, jedná sa o približné čísla a počty, ktoré sú dostupné aj verejnosti, z tohto údaju ale tiež môžeme konštatovať, že prerozdelenie finančných zdrojov funguje na území samosprávy veľmi efektívne a spravodlivo. Vplyvom aj tohto faktu môžeme zaznamenávať taký vysoký počet respondentov tvrdiacich, že od decentralizácie sa určité oblasti mesta zlepšujú k lepšiemu.

3. Cieľ: Nájsť oblasti z kompetencií samosprávy, s ktorými sú občania najviac spokojný, respektíve nespokojný.

V dotazníkovom prieskume sme mali vždy dve pozitívne odpovede, teda spokojných respondentov, a dve negatívne odpovede, nespokojných respondentov. Najviac spokojných respondentov zo všetkých uvedených oblastí, na ktoré sme sa dopytovali, sme zaznamenali pri stave a modernizácii škôl. Až 75 % respondentov odpovedalo, že so touto oblasťou sú spokojní a rozvíja sa teda k lepšiemu. Tento jav môže mať za následok aj údaj, ktorý sme uviedli pri zverejňovaní financovania jednotlivých oblastí. Kým v roku 2005 bola suma vynaložená mestom Senec na vzdelávanie v prepočte 2 785 301 €, v roku 2013 to bolo 6 078 663 €. Kým trend v náraste príjmov medzi týmito rokmi nebol ani 100 %, výdavky na túto oblasť prevýšili túto hranicu. Práve v tomto bode môžeme vidieť prácu samosprávy s vlastnými finančnými prostriedkami ako odôvodnenú a úspešnú, pretože samospráva si mohla nastaviť svoj cieľ, ktorý dlhodobo dodržiavala a priniesol so sebou aj úspechy.

Naopak najmenej spokojných občanov sme zaznamenali pri stave a údržbe pozemných komunikácií. Určite tento výsledok nemôžeme zľahčovať faktom, že na túto oblasť vo všeobecnosti trpí celé Slovensko, určite ale podvedomie pri nespokojnosti respondentov, mohlo zohrať svoju úlohu. Prácu samosprávy mesta Senec v tejto oblasti označilo za negatívnu 50 % respondentov, čo je určite veľký priestor na zlepšovanie tejto oblasti z pohľadu samosprávy.

4 ZÁVER

Výsledné analýzy a konfrontácia názorov oslovených respondentov s vykonávanou praxou na území mesta Senec nie celkom korešponduje s realitou. Vychádzame predovšetkým zo zistenia, že obyvatelia jednotlivých miest a obcí prejavujú častokrát väčší a intenzívnejší záujem o politiku, než si jej samotní

(exekutívni či legislatívni) aktéri myslia. Naproti tomu však neexistuje adekvátne spoločenské a legislatívne prostredie, ktoré by vo výraznejšej miere umožnilo budovanie komunitného až regionálneho charakteru, reflektujúce potreby obyvateľstva, ktoré sa na ňom nachádza. Zaznamenávame priepastné rozdiely v účastiach na voľbách regionálnych, komunálnych a celoštátnych. Spriaznenosť obyvateľstva k svojmu okoliu sa postupne vytráca.

Nespochybniteľným faktom zostáva, že modely viacúrovňového vládnutia uplatňované v mnohých krajinách musia byť podrobované pravidelnému auditu. Neustále impulzy prichádzajúce z jednotlivých samosprávnych jednotiek musia byť centrálnymi orgánmi svedomito a citlivo vyhodnocované. Nižšie úrovne samosprávy sú z logických dôvodov náchylnejšie na dramatické socioekonomické zmeny, preto potreba ochrannej ruky nielen zo strany štátu, ale tiež nadnárodných inštitúcií je nevyhnutná. Nijak výnimočnou by tak na základe zistených skutočností nemala byť potreba pravidelného inštitucionálneho a legislatívneho „upgradeu“, ktorým by mocenské orgány preformulovali a pretransformovali neefektívne spravované a pôsobiace administratívne celky na inteligentne a zmysluplne fungujúce regióny. Práve adaptabilnosť pre nové podmienky, pre prichádzajúce investície, či naopak voči nepriaznivým ekonomickým a sociálnym okolnostiam by mala byť najzávažnejším dôvodom pre pravidelnú „údržbu“ systému vertikálnej del'by moci v štáte.

V celom procese je nespochybniteľné vychádzať tiež z ekonomickej stránky a sebazáchovy v procese realizácie činností jednotlivých samosprávnych orgánov, pričom jednotlivé kroky nemusia hneť znamenať oslabovanie pozície štátu. V snahách o pozitívnu inšpiráciu máme možnosť pozrieť sa aj na príklady niektorých krajín, ktoré sa najmä z dôvodov ekonomickej hospodárnosti a sebestačnosti rozhodli v uplynulom období odkloniť sa od decentralizačných princípov. Táto „spätná vlna decentralizácie“ bola prijatá niektorými škandinávskymi krajinami, ktoré v záujme zefektívnenia fungovania celej verejnej správy pristúpili tiež k odobratiu niektorých kompetencií samosprávnym jednotkám ako aj k ich samotnému územnému zjednoteniu. Sledujúc práve ekonomické dopady doznievajúcej hospodárskej krízy sa uchýlili pri realizácii a fungovaní samosprávnych celkov k zvýšeniu ich hospodárneho spravovania. Tento proces však nemožno posudzovať ako radikálny odklon od dlhodobých zaužívaných trendov, práve naopak ním dokázali rýchlo a efektívne využiť naskytnutú možnosť na reformu. Taktiež to demonštruje už spomínanú dynamickosť vývoja globálneho pohľadu na vertikálnu del'bu moci, ktorej efektívnosť spravovania by mala predurčovať schopnosť štátu reagovať na nové podnety často krát prichádzajúce spoza hraníc. Je preto nevyhnutné aby otázka vertikálnej del'by moci a hierarchia jej rozloženia bola aj v rámci suverénnych krajín neustále prezentovaná, prispôbovaná a aby boli akceptovateľné požiadavky všetkých zúčastnených strán.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

- KONEČNÝ, S., B. Konečný 2009. *Otvorená komunálna politika: teória a prax*, Bratislava: Mayor. s. 291. ISBN 978-80-969133-3-6
- KOVÁČOVÁ, E. 2010. *Verejná správa na Slovensku: Úlohy a postavenie úzmej samosprávy*, 1. vyd. Zvolen: Bratia Sabovci, s. 239. ISBN 978-89-557-0101-1
- KOVÁČOVÁ, E. 2014. *Teória a prax verejnej správy v podmienkach Slovenskej republiky*, 1. vyd. Banská Bystrica: Belianum, s. 233. ISBN 978-80-557-0735-8
- LEŠKA, D. 2011. *Formovanie politického systému na Slovensku po roku 1989*, 1. vyd. Bratislava: Infopress, s. 240. ISBN 978-80-89485-04-8
- LUKÁČ, M. 2015. Koniec neefektívnej marketingovej komunikácie v múzeách, 1. vyd. Trnava : Občianske združenie FSV UCM, s. 162. ISBN 978-80-971952-1-2
- MESTSKÝ ÚRAD SENEC, 2007a. *O meste* [online]. [cit. 21. február 2016]. Dostupné na: http://www.senec.sk/index.php?menu_id=696
- NIŽŇANSKÝ, V., et al.. 2002. *Samospráva vyššieho územného celku. Príručka pre volených predstaviteľov a pracovníkov v samospráve*. [online]. Bratislava: KK Typografia. ISBN 80-968786-0-3. [cit. 4. február 2016]. Dostupné na: http://www.milangalanda.webinfo.sk/storage/file/Samosprava_VUC.pdf
- POTÚČEK, M., 2010, *Veřejná politika*, Vydanie: Dotisk, Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), s. 396. ISBN 978-80-86429-50-2
- SLAVÍK Vladimír, Michal Klobučník a Martin Šuvada, 2013. Geografické aspekty reformy verejnej správy v Slovenskej republike s dôrazom na súčasnú etapu. In:
- UZEMNEPLANY.SK 2014. VÚC Bratislavský kraj. *UzemnePlany.sk - Najväčší informačný portál o architektúre, urbanizme, územnom plánovaní a rozvoji Slovenska*. [online]. [cit. 21. február 2016]. Dostupné na: <http://www.uzemneplany.sk/upn/vuc-bratislavsky-kraj>